

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obnova účasti společníka na společnosti po provedení exekuce

Exekuci lze provést dle ust. § 63 exekučního řádu ve spojení s ust. § 320 a § 320a o.s.ř. mimo jiné také postižením obchodního podílu povinného na společnosti nebo postižením členských práv a povinností povinného jako člena družstva. Článek se zabývá situací, kdy dojde k dobrovolnému zaplacení exekované částky po vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu a otázkou následné obnovy účasti povinného ve společnosti s ručením omezeným. Vzhledem k obdobnosti právní úpravy lze však závěry tohoto článku vztáhnout i na obnovu členských práv a povinností člena družstva nebo obnovu účasti komanditisty v komanditní společnosti.

FIALA, TEJKAL A PARTNEŘI S.R.O.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Nastínění skutkového stavu a současná právní úprava

Jestliže bude vydán exekuční titul, oprávněný následně podá návrh na zahájení exekuce a soud vydá usnesení o nařízení exekuce, může exekutor vydat exekuční příkaz na postižení obchodního podílu povinného na společnosti s ručením omezeným. Dle ust. § 148 odst. 1 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“) vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti má po právní moci usnesení o nařízení exekuce stejné účinky jako zrušení účasti společníka soudem. Účast společníka ve společnosti tedy zanikne, jeho obchodní podíl přejde na společnost a v souladu s ust. § 150 odst. 1 obchodního zákoníku vznikne společníkovi právo na vypořádací podíl. Dle ust. § 320a odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), pak postihuje výkon rozhodnutí pohledávku povinného z práva na vypořádací podíl.

Předpokládejme, že po vydání exekučního příkazu povinný na základě výzvy ke splnění vymáhané povinnosti dle ust. § 46 odst. 5 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), dobrovolně splní svou povinnost z exekučního titulu k rukám exekutora, jakožto i zaplatí snížené náklady exekuce a náklady oprávněného, aniž by předtím došlo k nucenému provedení exekuce a k vyplacení vypořádacího podílu.

Podle ust. § 46 odst. 5 exekučního řádu jestliže povinný splní vymáhaný nárok a uhradí zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného do patnácti dnů od doručení výzvy exekutora, pak právní mocí příkazu k úhradě nákladů exekuce bude exekuce provedena.

Podle ust. § 47 odst. 5 exekučního řádu provedením exekuce a zastavením exekuce zanikají účinky všech vydaných exekučních příkazů a rovněž dle ust. § 51 písm. c) exekučního řádu zaniká pověření exekutora k provedení exekuce.

Účast společníka na společnosti s ručením omezeným se však dle ust. § 148 odst. 4 obchodního

zákoníku obnoví, jestliže byl pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti nebo pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního předpisu. Pro případ, že by společnost již vyplatila vypořádací podíl, se účast společníka obnoví jen za podmínky, že do dvou měsíců společník nahradí společnosti tento vypořádací podíl.

Jestliže tedy povinný splní vymáhaný nárok přímo exekutorovi v rámci výzvy ke splnění vymáhané povinnosti dle ust. § 46 odst. 5 exekučního řádu, pak je dle současné právní úpravy exekuce dnem právní moci příkazu k úhradě nákladů exekuce provedena a tím i skončena. Exekutorovi stejným okamžikem zanikne pověření k provedení exekuce a nebude již moci vydat usnesení o zastavení exekuce.

Soud o zastavení exekuce rozhoduje dle ust. § 268 odst. 1 o.s.ř., a to z důvodů v tomto ustanovení taxativně vymezených. Dle ust. § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. soud výkon rozhodnutí zastaví, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, **ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden**. Z tohoto ustanovení tedy vyplývá, že rovněž soud nemůže vydat usnesení o zastavení exekuce, protože exekuce již byla provedena. Navíc dle judikatury Nejvyššího soudu[1] je zvláštní podmínkou řízení o zastavení exekuce existence nařízeného a trvajícího výkonu rozhodnutí (exekuce), přičemž v daném případě tato podmínka splněna není a soud tedy nemůže postupovat dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř. a nemůže vydat usnesení o zastavení exekuce.

Z výše uvedeného vyplývá, že v případě uhrazení exekučované částky a nákladů exekučního řízení povinným přímo exekutorovi dojde v souladu s ust. § 46 odst. 5 exekučního řádu přímo k provedení exekuce, a ta v důsledku toho již nemůže být zastavena. Pokud vyjdeme z čistě gramatického výkladu ustanovení § 148 odst. 4 obchodního zákoníku, pak nemůže dojít ani k obnovení účasti společníka ve společnosti, neboť není splněna podmínka zastavení exekuce. S tímto závěrem však nesouhlasíme, neboť dle našeho názoru neodůvodněně zasahuje do vlastnických práv povinného – společníka a nerespektuje účel a smysl předmětného ustanovení obchodního zákoníku. V praxi jsou však závěry rejstříkových soudů, tedy krajských soudů jako soudů prvního stupně, obvykle takové, že pro zapsání obnovení účasti společníka do obchodního rejstříku trvají na předložení pravomocného usnesení o zastavení exekuce a pokud jej navrhovatel nepředloží, obnovu účasti společníka ve společnosti do obchodního rejstříku nezapiší.

Rozbor ustanovení § 148 odst. 4 obchodního zákoníku

Ustanovení § 148 odst. 4 obchodního zákoníku řeší obnovu účasti společníka na společnosti jednak pro případ zrušení konkurzu a pak také pro případ zastavení exekuce.

V první větě předmětného ustanovení týkající se konkurzu je stanoveno, že pokud bude konkurz na majetek společníka zrušen z jakéhokoli jiného důvodu, než po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek společníka je zcela nepostačující, pak se účast společníka ve společnosti obnovuje. Logika první věty předmětného ustanovení je tedy taková, že z množiny všech možných důvodů zrušení konkurzu vybírá pouze dva důvody, při kterých se účast společníka neobnoví, zatímco při zrušení konkurzu z jakéhokoli jiného důvodu se účast společníka obnoví.

Uvedený závěr vystihuje účel a smysl celého ustanovení § 148 odst. 4 obchodního zákoníku, tedy že účast ve společnosti by se měla obnovit vždy, vyjma případů, kdy je to z podstaty věci vyloučeno (viz „splnění rozvrhového usnesení“), nebo kdy to již není účelné či smysluplné (viz „majetek je zcela nepostačující“).

Ustanovení pak v druhé větě dále stanoví, že „to platí obdobně i v případě, že byl pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti nebo pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního právního předpisu“. Ustanovení tedy v případě

exekuce nebo výkonu rozhodnutí pracuje pouze s termínem „**zastavení**“. Zatímco však konkurs lze ukončit pouze jeho zrušením, zastavení exekuce není jediným možným způsobem jejího ukončení, jak vyplývá např. z ust. § 47 odst. 5 exekučního řádu. Druhá věta ustanovení se tedy vůbec nezabývá důvody ukončení exekuce, ale ze dvou způsobů ukončení exekuce vybírá pouze jeden („*zastavení exekuce*“) a to bez ohledu na důvod zastavení exekuce (tj. z jakéhokoli důvodu uvedeného v ust. § 268 odst. 1 o.s.ř.) a bez ohledu na skutečnost, že i při ukončení exekuce provedením nemusí dojít k faktickému výkonu exekuce a k vyplacení exekučované částky a nákladů exekučního řízení z vypořádacího podílu povinného.

Uvedený rozdíl mezi první a druhou větou předmětného ustanovení pak způsobuje paradoxní situaci:

- **dojde-li ke zrušení konkurzu na návrh dlužníka za předpokladu, že všichni věřitelé a insolvenční správce s tím vysloví souhlas (věřitelé tedy ani nemusí být uspokojeni), účast ve společnosti se obnoví;**

ALE

- **dojde-li v rámci exekuce k úhradě vymáhaného závazku dlužníka jinak, než vynuceným splněním závazku faktickým prodejem věci, faktickým rozdělením vypořádacího podílu společníka či jiným faktickým výkonem (věřitelé byli zcela uspokojeni), účast ve společnosti se neobnoví.**

Samotná textace poslední věty ustanovení § 148 odst. 4 obchodního zákoníku pak vede při její formalistické aplikaci ještě k mnohem zásadnějšimu paradoxu:

Bude-li vedena exekuce proti nemajetnému subjektu a bude-li při ní postížen obchodní podíl povinného, který však nemá žádnou reálnou kladnou hodnotu, bude nakonec exekuce zastavena z důvodu, že výtěžek, kterého by exekucí bylo dosaženo, nepostačí ani ke krytí nákladů exekuce. V takovém případě tak bude vydáno usnesení o zastavení exekuce a povinnému se obnoví účast ve společnosti.

Naproti tomu v případě, kdy bude vedena exekuce proti solventnímu subjektu, při které bude postížen jeho obchodní podíl, a tento subjekt vše „dobrovolně“ uhradí, aniž by muselo dojít k faktickému vynucení povinnosti, bude exekuce považována za provedenou, zároveň však není možné dosáhnout vydání usnesení o zastavení exekuce a účast povinného ve společnosti se neobnoví.

Druhá věta ustanovení § 148 odst. 4 obchodního zákoníku dle našeho názoru nerespektuje smysl a účel celého ustanovení. V případě, že soud pak toto ustanovení vykládá doslovně, aniž by právě ke smyslu a účelu celého ustanovení přihlédl, a k zápisu obnovy účasti povinného ve společnosti do obchodního rejstříku požaduje předložení pravomocného usnesení o zastavení exekuce, jedná se dle našeho názoru o neoprávněný zásah do vlastnických práv povinného chráněných čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud ve svých rozhodnutích[2] již několikrát zdůraznil nutnost zajištění souladu ustanovení právních předpisů s ústavním pořádkem a to ústavně konformní interpretací předmětných ustanovení, přičemž zdůraznil, že „*soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku*“.[3] Rovněž Nejvyšší soud dospěl k obdobnému závěru, nedávno např. ve věci aplikace ust. § 196a odst. 3 obchodního zákoníku.[4]

Teleologický výklad jakéhokoliv ustanovení soudem, který není zcela v souladu s jeho doslovným zněním, pochopitelně nemůže být libovolný a musí se zakládat na důsledné racionální argumentaci.

Právě prostor pro racionální výklad zákona se nabízí v případě, kde při zastavení exekuce, v jejímž rámci nebude vymožena exekučovaná částka, se účast společníka ve společnosti obnoví, ale při dobrovolném splnění exekučované pohledávky exekutorovi se účast dle čistě gramatického výkladu zákona neobnoví. V případě racionálního odklonění od gramatického výkladu je však zřejmé, že k obnovení účasti společníka má dojít i v tomto případě, neboť došlo ke kýženému důsledku exekuce – splnění pohledávky, a není zde žádného racionálního důvodu, aby k obnovení účasti společníka ve společnosti nedošlo, pokud nebylo použito prostředků z práva na vypořádací podíl.

Zastavení exekuce dle ust. § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř.

Ustanovení § 268 odst. 1 o.s.ř. stanoví taxativní výčet důvodů, z kterých soud výkon rozhodnutí zastaví, a to i bez návrhu. Podstatným pro daný případ je ust. § 268 odst. 1 písm. g), dle kterého *„výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, **ledaže byl tento výkon již proveden**“*. Z dikce ustanovení, dle dosavadní rozhodovací praxe jakožto dle obecně přijímaného názoru odborné právní veřejnosti[5] vyplývá, že lze toto ustanovení aplikovat pouze v případě, že povinný uhradí nikoliv k rukám exekutora, ale přímo k rukám oprávněného, tedy mimo rámec daného výkonu rozhodnutí, neboť splněním právo zaniká. Avšak v případě, že povinný splní dobrovolně svůj závazek přímo exekutorovi, nebude již možné zastavit exekuci dle ust. § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř., neboť tím bude exekuce provedena a tedy ukončena. Uvedený závěr nepřímou potvrzuje i rozhodnutí uveřejněné pod číslem 64/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.[6] Přitom rozdíl je v podstatě jen v místě plnění (jednou plní povinný exekutorovi, který plnění předá oprávněnému a v druhém případě přímo oprávněnému), avšak tento zcela nepodstatný rozdíl může mít v případě gramatického výkladu ust. § 148 odst. 4 obchodního zákoníku pro povinného nedozírné následky, neboť v prvním případě nedojde k obnovení účasti povinného na společnosti a ve druhém případě, pokud povinný navrhne zastavení exekuce, bude jeho účast na společnosti obnovena. Aniž by tak povinný porušil jakoukoli povinnost a naopak dobrovolně splní svůj závazek, navíc dle pokynů exekutora a v souladu s platnou právní úpravou, bude v podstatě sankcionován tím, že jeho účast na společnosti nebude obnovena.

Závěr

Dle našeho názoru je v právním státě neakceptovatelná situace, kdy je v rámci exekuce vydán exekuční příkaz na postižení obchodního podílu povinného ve společnosti, a kdy povinný následně uhradí dobrovolně své závazky, aniž by došlo k samotnému vynucenému provedení exekuce a přesto soud odmítne zapsat obnovu účasti povinného na společnosti s tím, že bude požadovat předložení usnesení o zastavení exekuce, které dle platné právní úpravy za uvedeného skutkového stavu nelze vydat. Vzhledem ke stále přetrvávající obecné neochotě soudů upřednostňovat teleologický výklad zákonů před jejich doslovným zněním nelze očekávat, že by se rozhodovací praxe ohledně obnovení účasti společníka na společnosti v blízké době výrazně změnila, zvláště když zatím nebylo v tomto směru vydáno kladné rozhodnutí Nejvyššího soudu. Lze však poukázat alespoň na rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě[7] ve věci týkající se obnovy členských práv a povinností v družstvu, ve kterém Krajský soud právě na základě teleologického výkladu dospěl k závěru, že provedením exekuce zanikají účinky všech vydaných exekučních příkazů, a jestliže pohledávka oprávněného nebyla uspokojena z majetku povinného některým z vydaných exekučních příkazů (pohledávka byla v daném případě uspokojena povinným dobrovolně uhrazením částky na bankovní účet exekutora), pak nastává situace obdobná tomu, kdy je exekuce ve vztahu k tomuto majetku zastavena a dochází tedy k obnovení členství v družstvu povinného v exekučním řízení. I přes toto rozhodnutí by však bylo vhodné zvážit novelizaci obchodního zákoníku, popř. ustanovení o.s.ř. či exekučního řádu tak, aby při výše popsané situaci nebylo pochyb o tom, že se účast povinného ve společnosti skutečně obnovuje.

Podíváme-li se, jak tuto situaci řeší nový zákon č. [90/2012 Sb.](#), o obchodních společnostech a družstvech (zákon o korporacích), jehož účinnost je stanovena od 1.1.2014, pak dle § 206 se

zrušením exekučního příkazu k postižení obchodního podílu obnovuje účast společníka ve společnosti. Bude pak zřejmě znovu otázkou výkladu, zda se za zrušení exekučního příkazu bude pokládat i zánik jeho účinků dle § 47 odst. 5 exekučního řádu.



Mgr. Jan Tejkal,
advokát



Mgr. Jindřich Mayer,
advokátní koncipient

[Fiala, Tejkal a partneři, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Mezníkova 273/13
616 00 Brno - Žabovřesky

Tel.: +420 541 211 528
Fax: +420 541 210 951
e-mail: recepce@akfiala.cz

[1] např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.4.2007, sp.zn. 20 Cdo 3516/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2005, sp.zn. 20 Cdo 2421/2004 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2007, sp.zn. 20 Cdo 1886/2006

[2] např. nález ÚS ze dne 4.2.1997, sp.zn. Pl. ÚS 21/96 nebo nález ze dne 17.12.1997, sp.zn. Pl. ÚS 33/97

[3] nález ÚS ze dne 4.2.1997, sp.zn. Pl. ÚS 21/96

[4] rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8.2.2012, sp.zn. 31 Cdo 3986/2009: Ust. § 196a odst. 3 stanoví pro případ převodu majetku mezi společnostmi a jejím zakladatelem, akcionářem, nebo osobou jednající s ním ve shodě, členem představenstva, dozorčí rady, prokuristou nebo jinou osobou, která je oprávněna jménem společnosti takovou smlouvu o převodu majetku uzavřít, a nebo osobou, se kterou tvoří koncern, za protihodnotu vyšší než 1/10 základního kapitálu společnosti, povinnost stanovit hodnotu tohoto majetku na základě posudku znalce jmenovaného soudem. Před vydáním

tohoto rozsudku byl výklad ust. §196a odst. 3 obchodního zákoníku takový, že nebyla-li hodnota převáděného majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, byla smlouva o převodu majetku absolutně neplatná. Rozsudek Nejvyššího soudu však výklad uvedeného ustanovení posunul ve směru smyslu a účelu předmětného ustanovení. Nejvyšší soud v něm konstatoval, že i v případě že není dodržena přesná dikce zákona (ve smlouvě podléhající ust. § 196a odst. 3 byla sjednána cena tržní, aniž by byl vyhotoven znalecký posudek), ale je dosaženo účelu sledovaného předmětným ustanovením, není možné dovozovat neplatnost smlouvy jen proto, že nebyl dodržen mechanismus zabezpečující, aby cena za převod majetku nebyla sjednána na úkor společnosti.

[5] např. Drápal, L., Bureš, J., a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 2242 - 2243

[6] usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.8.2008, sp.zn. 29 Cdo 339/2008: „V důsledku dobrovolného zaplacení vymáhané pohledávky společníkem (povinným) po nařízení exekuce však vymáhané právo zaniká (ledaže exekuce již byla provedena).“

[7] rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 1.9.2011, sp.zn. 42 Co 283/2011

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)